مجسمه

لیکوال : ارش ننګیال

www.samsoor.com

ډالۍ !

.زما غمځپلو او دردېدلو خوېندو ، ورونو ته چې په تاند ماشومتوب کې يې د پلار جان او مورنې د جنازې بازو ته راسره اوږه ورکړه او د غه له تحمله وتي غمونه يې راسره ووېشل ! !

د آرش عمر ستاسو ! ! !

ژوند کیسه ده

ژوند کیسه ده، ژوند په زړه پورې ناول دی، ښکلی رومان دی او ژوند داستان دی، پیل لري، پای لري، کرکټرونه، تصویرونه، تراژدي، مینه، تلوسه، ټکرونه فقد په معیار برابر ژانر دی، خو چې څوک پیدا شي ویې لیکې او ویې لیکې. ایا همداسې نه ده؟

ډېر ځله کیسه د ژوند تخلیق وي، یا هم په بله مانا چې ځینې حادثې د طبعت تخلیق وي، چې هنرمندیې یوازې د تورو ځېلوونکی وی.

نو زه هم دا ځل د تخیل په لوړه څوکه ناست یم او د ژوند ننداره کوم، که د ژوند له دروند پټي مې لږه دمه کړې، نو په بیړه مې لیکلې اوخوندي کړې ده !

ځینې خاطرې بوله اوځینې د سترګو لیدلی حال، چې هرڅه دي ما د ګوښته منلې اوژوند ته مې له هر خوا کتلي.

هسې خو تاسو ته مالومه ده چې موږ د جنګ په ډګر کې رالوي شوي یو او د جنګ په ډګر کې مو جونګړي دي، دلته ویرونه دي، دلته اوښکې دي، موږ لا د خالق په قدرت جوړه ښکلې ارته نړۍ کې هیڅ هم نه دي لیدلي او هیڅ مو نه دي څکلي، زموږ خو یو لاس کې توره او بل لاس کې ډوډۍ ده، د قلم په چلولو سم نه یو بلد.

خیر ! هرڅه چې دي خو ما کوښښ کړی چې د کیسې ښه ورکړم.

د ډالر کیسې د لیکلو پر مهال مې ګوتې رپېدې، چنده هم زما د کلي کور کیسه ده، (چې د دواړو جنازو کې مې برخه اخیستې ده)

مجسی پورې خو ان زموږ ژوند تړلی و، مبایل دمینې راډیو د یوې اوربېدونکې د ژوند کیسه ده، د۱۰۰ عاجل نمبر کیسې سوژه هم رښتینې ده. دوه درې کیسې پکې فولکوریکې هم شته.

ما دغه هڅه کړې، دا چې لوستونکي او مینوال یې څنګه ارزوي ددوی خوښه ده.

او کړې سمبال ګاڼه په چاپ د یې لیکنې ورې خورې زما چې مننه نړۍ نه ټولنې .... کې پای
ته تاسو درنو یې در ورسولې !

له تاسو درنو لوستونکو نه هم نړۍ مننه کوم چې زما د هرکتاب هرکلی مو کړی او خپل قیمتي وخت مو پرې ضایع کړی.

تاسو یاست چې موږ یو که تاسو نه یاست موږ هم نه یو !

ستاسو ورور آرش ننګیال، ننګرهار ، مینه راډیو

2012/ 07/ 20

مجسمه

بې هنره خلک د بې میوو ونو په شان دي

همدا چې مجاهیدنو د ډاکټر نجیب الله واکمنۍ رنګه کړه، بارو بېسترې مو وتړلې او کلي ته روان شولو.

کلیوالو به د ښار خلکو ته کومونستان ویلو او ښاریانو به کلیوالو ته اشرار، بس د هر چا لاس کې ټاپه وه! چې په چا یې خوښه وه لګوله یې.

له وېرې سره، سره د کلي لار مو لنډوله!

د کډې (لارۍ) مو د کلي مخ ته په خوړ کې ودرېده او په بیړه، بیړه مو توکې کته کول، چې نا څاپه د یو بهرني شعار د نیمې تنې مجسمه چې پلار ته مې له هېواده بهر په یوې لوې غونډې کې له نغدي جایزې سره ورکړل شوې وه، راولېده.

په وارخطایۍ مې په یو ځادر کې راتاوه کړه او په منډه کور ته روان شوم.

کله مې چې مشر ورور زما تخرګ کې مجسمه ولیده سخت په قهر شو، نژدې یې وهلی وم، چې ولې مو له کابل نه دا لعنتي مجسمه له ځانه سره راوړې ده، خلک به وایي چې دا هم د (لیلن) مجسمه ده؟ له واره یې امر وکه چې همدا شېبه یې د کلي په لوې ویالې کې واچوم، همدا سې مې وکړل، ما او د تره ځومی مې په منډه ویالې ته لاړو، مجسمه مو په ویالې کې واچوله او کور ته راغلو.

شاوخوا یو، یونیم کال وروروسته، یوه ورځ په کلي کې اوازه خپره شوه چې ګل محمد چې د کلي ډېرغریب سړی و، یو ډېر قیمتي د سرو زرو (بت) پیدا کړی دی.

له دې خبر سره، هر سهار به د ګل محمد د کور تر مخ ډله، ډله خلک ولاړ وو، نادیده پرې بولي لګېده، چا به پینځه لکه نادیه اخیسته او چا به لس او دولس لکه روپۍ خو، ګل محمد په میلیون هم نه ورکوله، هغه ویل چې (شی) سوچه سره زر دي.

کله خو به له سره منکر شو ، چې هیڅ یې هم نه دي پیدا کړي، خو خلکو چېرته پرېښوده، له بلې خوا د ښځو لپاره هم ښه میله او اند ېښنه پیدا شوې وه، ډلې، ډلې ښځې به یې کور ته ورتلې، په ظاهره به یې شکرونه کول چې د ټول عمر غریبي یې ختمه شوه او زامن یې خدای پاک ورسول، خو په زړونو کې به یې خدای خبر څه، څه ویل؟

کرا ، کرا خبره لوېده ان پاکستانی سوداګر هم خبر شول، مخکې تر دې د ګل محمد دوی په دېره کې هیڅ کله کوم میلمه نه و لیدلی شوی، خو اوس یې بانډار ښه ګرم و ، شاوخوا نوی کټونه ایښي وو او د ممپلیو او ګوړې چایونه را روان و.

زه او زما ملګري به ځانونو ته په قهر وو ، چې دې ویالې کې خو موږ هم هره ورځ لامبل، نو ولې موږ دا خزانه پیدا نه کړه؟

د کلي په ویاله کې سم غوبل شروع شوی و ، غټ او وړو کي ورته کمیسونه ویستل، خو یوه ورځ د بت یا مجسې اوازه بل ډول شوه، په منډه د ګل محمد دوی کور ته ورغلو ، ګورو چې یوه ډله خلک د کور مخ ته په چوتره کې ناست دي او خندا ګاندې دي، همدا چې ورسېدو ګورو چې مجسمه، د تجار په لاس کې ده او زر کلداري یې ورته نیولي دي، خو ګل محمد لکه ټپي مار په ځان کې تاوېده، همدا چې مجسمې ته زیر شوم په بیړه مې د تره ځوی ته وکتل دواړه په سترګو کې مسک شو ، ځکه دا هغه د میسو مجسمه وه چې موږ په ویاله کې اچولې وه.

آرش ننګیال-مینه اړېیو

2010/ 12/ 16

زه یې پېژنم ! ! !

په ۱۳۵۲\۱۱\۱ کال د لغمان ولایت د بسرام په کلي کې، د نوښتګر شاعراو لیکوال اروابناد محمد اسحاق ننګیال په بڼ کې یو ګل وغوړېد ، چې نوم یې پرې آرش کېښود.

ننګیال صیب خپل نازولی ګل ډېر ښه وروزه او د زده کړې لپاره یې د کابل ښار د شاشهید په ښوونځي کې شامل کړ، لومړنۍ زده کړې یې په یاد ښوونځي کې تر سره کړې.

په ۱۳۷۱ کال کې کله چې کابل لوټ او تالا شو نو مشر ننګیال صیب لکه نور کابل میشتي کډې کولو ته اړشو او بېرته لغمان ته ولاړل.

آرش هلته د شهید مولوي حبیب الرحمن په لیسه کې شامل شو ، په ۱۳۷۵ کال له نوموړې لیسې نه فارغ شو ، په همدغو کلونو کې د دغه ګل ملیار (اروابناد محمد اسحاق ننګیال) له دې فاني او نیمګړې نړۍ څخه سترګې پټې کړې او خپل نازولی ګل یې یوائې پرېښود ، د بڼ د نورو ګلانو روزل هم ارش ننګیال ته ور په غاړه شول، نوموړی د دغه بڼ وړوکی ملیار شو.

دده ملیارېدو ته ډېر وخت پاتی و ، خو د خزان راتګ دې ته مجبور کړ چې د منی له توندو سیلیو نه نورګلان وژغوري، له همدې امله ورنه لوړې زدکړې نیمګړې پاتې شوې، د مجبورۍ او بېوسۍ تندو څپو دې ته اړ کړ چې ایران او پاکستان ته مسافر شي، د مسافرۍ په دیار کې تر څو کلونو تیرولو وروسته نوموړی بېرته خپل هېواد ته راستون شو.

په۱۳۸۱ کال کې په ننګرهار کې د کلید مجلې د ویش د برخې مرستیال مقرر شو ، ارش یوائې په دغه کار بسنه ونه کړه، ادبی هڅو ته یې ملا وتړله، نوموړي ته چې الله(ج) څپاند استعداد ورکړی، مطالعې ته یې مخه کړه، له لیکوالانو او شاعرانو سره یې راشه درشه پیل کړه، په بهیرونو او نورو ادبی غونډوکې یې ګډون کاوه، یوائینۍ موخه یې د خپل ادبپال پلار (اروابناد اسحاق ننګیال) نوم ژوندی ساتل و ، نه ستړې کېدونکو هڅو یې خپلې موخې ته ورساوه.

لیکوالي یې له مینې مجلې سره پیل کړه او په ۱۳۸۲ کال بي بي سي راډیو کې د لیکوال او پروډیوسر په توګه دنده واخیسته، وروسته تر هغه یې له ډیرو سیه یزو او نړیوالو رسنیو سره کار وکړ لکه: د سیاری مطبوعاتی دفتر، صبح بخیر افغانستان، (سکولا) بهرنۍ تعلیمي موسسې او دالمان غږراډیو سره د لیکوال، پردیوسر، ډرامه لیکوال او ممثل په توګه دندې تر سره کړې دي.

ارش ننګیال په ۱۳۸۹ کال په ننګرهار کې د مینې په نامه یوه ښوونیزه او تفریحی راډیو جوړه کړه چې تر دې دمه د دغې راډیو د امتیاز څښتن او رییس په توګه دنده تر سره کوي.

د یادو کلونو په اوږدو کې د نوموړي ډیرې لیکنې، ډارمې او سریالونه په رسنیوکې خپرې شوې او څلور کتابونه یې چاپ شوي دي.

لومړنی ناول یې ((ولسمشر ماوژلی)) نومیږي چې خورا ډیر مینوال لري.

بیا یې یو بل ګټور کتاب (ګټوره روزنه) د تنکیو ځوانانو او ماشومانو اروا پوهنه وژباړه

وروسته له هغې یې د لنډو کیسو لمړۍ مجموعه ((شیبه)) له چاپ راووته چې لوستونکو یې تود هرکلی وکړ او څلورم کتاب یې بیا د ژورنالیزم په ډګر کې یو بل نوښت دی ((ښوونیزې راډیو یې خپرونې)) دغه ټولګه د آرش ننګیال د کاري تجربو یوه نمونه ده.

د آرش ننګیال د لنډوکیسو دوهمه ټولګه ((مجسمه)) چې ستاسو په لاسونو کې ده، آرش ننګیال، درنې کورنۍ ته یې او ټولو افغان فرهنګیانو ته د زړه له کومې مبارکي وایم او د لا زیاتو پنځونو په هیله یې یم.

عمر دې ډیر شه !

په ډیر درنښت

ناجیه نجات

بی بی سي16 /10/ 2012

مبائیل

ډېره ازادي ښه ښځه هم خرابوي

(روسي متل)

د لمړي ځل لپاره مې مبائیل واخیست، سخته ورته خوشاله وم، ځکه چې له ډېر وخت نه مې ارمان و، چې یو ښکلی مبائیل راسره وي، نه پوهېدم چې څه پرې وکړم، بس کله مې خورلڼو ته زنګ واهلو او کله خپل خپلوانو ته، دا چې کوم کار او مصروفیت مې نه درلوده، نو په کم وخت کې د کرډېټو احتیاجه شوم، بله یې دا چې یوه ورځ د نا اشنا شمېرې نه زنګ راغی، دا چې زه به زنګونو ته ډېره خوشالېدم، نو په بیړه مې اوکې کړ، ها خوانه د هلک غږ راغی، هلک داسې خبرې پیل کړې لکه زما لس کلن ملګری چې وي، له لږو خبرو وروسته مې فون بند کړ او ومې ویل:

-(رانګ) نمبر ته دې زنګ وهلی!

له دغې ورځې وروسته د زنګونو، مسکالونو او مسجونو څه کمی نه و، لنډه دا چې په دغې کمې موده کې چې نه مې غوښتل، له جانداد سره مې ټېلیفوني ملګریتا پیل شوه، شاید علت یې هم زما مبائیل ته د پیسو رالېږل و.

جانداد ډېر سخي او هوښیار هلک ښکارېده، شپه او ورځ به مو خبرې کولې، جانداد ډېر ټوکي هم و، کله به چې خفه وم نو دومره به یې خندولم چې خفګان به مې هېر شو.

یوه ورځ مې زړه غټ کړ او له جانداد سره مې د لېدو ژمنه وکړه، د جانداد لېدو ته مې سخته تلوسه وه، هره شېبه به راباندې کال تېرېده، بلاخیره هغه شېبه هم راغله چې د جانان لېدو ته روانه وم، په ځان مې ډېره خواري کړې وه، د مشرې خور نوې جامې مې اغوستې وې او له مور نه مې د ترور د کور په پلمه اجازه واخیسته او د جانداد لیدو ته روانه شوم، همدا چې د مخابراتو څلور لارې کې رېکشې نه کته شوم، جانداد ته مې زنګ وواهه ورته مې وویل چې زه د مخابراتو په څلور لارې کې ولاړه ! یم ته چېرې یې؟

جانداد ویل چې د ښاروالۍ د مارکیټ لاندې ولاړ دی، لمړی ځل و چې داسې حادثې سره مخ شوې وم، سخته وارخطا وم، هاخوا دېخوا مې کتل، خو جانداد چې څنګه ما په خپل ذهن کې انځور کړی و، هیڅ داسې هلک مې په نظر رانه غی، زړه مې و چې بیا ورته زنګ ووهم، همدا چې فون ته مې لاس کړ د جانداد زنګ راغی، هغه بله نښه هم راکړه، ویل یې چې د ښاروالۍ مارکیټ ترڅنګ د عکاسخانې مخ ته ولاړ یم، لا مې خبرې ته خوله نه وه جوړه کړې چې جانداد په بیړه وویل.

-بس، بس و مې لیدې همداسې مخامخ راشه !

زه چې ډېره وارخطا شوې وم، بیا مې هم پیدا نه کړ، دا ځل ما ورته زنګ وواهه، په غوسه مې ورته وویل:

-ته چېرې یې؟ ولې ځان پټوې؟

جانداد چې خندا یې هم په فون کې اورېدل کېده وویل.

-شاته دې ولاړ یم!

لامې شاته نه و کتلي چې غږ راباندې وشو.

-فرشتې !

غږ مې په غوږونو اشنا ولګېده، په بېړه مې شاته وکتل، ګورم چې یو سپېره زلمی چې وړوکی ګل داره دسمال یې له سره تاو کړی، د مبایل کارتونه یې په لاس کې دي او د معیبونو بایسکل کې بې له غبرګو پښو ناست دی، د جانداد په څېره کې سرخي او په شونډو یې مسکا ښکارېده، خو زه داسې اوتره شوم چې ناڅاپي مې له خولې یوه کریکه ووته ! او منډه مې کړه !

آرش ننګیال، ننګرهار مینه راډیو

2011/ 07/ 06

۱۰۰ عاجل نمبر

هره انسان د ژوند کولو حق لري

خو هرڅوک یې لیاقت نه لري

(یوناني متل)

ټولو پرې د مرګ فیصله کړې وه، ځو شپږو کې یې وژله، خو هیچا هم باور نه کاو چې نوریې دې په عیاشۍ کې دومره پرمختګ کړی وي چې...

تردې مخکې یې ټوله کورنۍ یوه خوله وه چې نوریه یوه هوښیاره او سپېڅلې پیغله ده چې هیڅ ډول عیب نه لري.

نوریې په داسې حال کې ماته زنګ وواهه چې د سلګو له زوره یې خبرې نه شوای کولای ! که څه هم چې اوښکې د ښځو په بڼو کې وي، خو د نوریې سلګۍ دروا غجنې نه برېښېدې.

حیران وم ! هیڅ نه پوهېدم !

له ځو شپږو وروسته مې زړه و، چې مبایل بند کړم، ځکه ماته داسې ډېر زنګونه راځي چې خاوند یې خبر نه وي، په هر مبایل کې زما نوم لمړی وي، یانې زما نوم په الف (A) پلېږي، مبایل مې بند کړ.

لا د ژړا او سلګو په فکر کې وم چې بیا زنګ راغی، ما سلام وکړ ! او هغې له جواب سره زما نوم وا خیست، له لنډ معرفت وروسته یې ویل چې یوه کیسه راته کوي، ټینګار یې کاو چې کیسه یې ولیکم ! خو د نوریې فکري تمرکز راته برابر نه ښکارېده، بار، بار یې ویل

-ما وژني، ما همدا نن وژني !

د نوریې دې خبرو اند ېښمن کړم، ځکه مې خبرې ورسره وغځولې.

کېدای شي ووایم چې دا کیسه ما تر ټولو کیسو په سختیو لیکلې ده، ځکه زه د نوریې خبرو سخت حیران کړی وم، د قلم په څوکه مې نه شوای راوستی ! لکه د مرګ نندارې ته یې چې ناست یم، لکه خیال چې وینم، لکه زما ډېر نژدې دوست، ملګری او خواخوږې چې زما د سترګو په وړاندې وژل کېږي او زه یې د خلاصون لپاره هیڅ هم نه کوم یا یې نه شم کولی.

د کیسې په جریان کې څو ځله مو اړیکه پرې شوه، کیسه هم تر پایه ونه رسېده، خو ما چې څه وااورېدل هغه مې ولیکل.

نوریې ویل چې په ټول کلي کې مور یوه بې وسه او بې کسه کورنۍ یو، ځکه خو د چا رانه حیا نه کېږي، مور فقد یو وروړ لرو چې هغه هم ماشوم دی، مشرانې مې خویندې دي، په کلی کور کې مېړونه د سوکالۍ نښه ده چې مور نه لرله، څو ورځې وړاندې تربورانو مو له پلار سره په څه خبره جنګ وکړه او زما د پلار یې ډېره بې احترامي وکړه ! که مور هرڅومره چغې ووهلې خو زما د پلار شمله یې په خاورو کې ولړله، نور مې چې زړه راتنګ شو او په مبایل کې مې د پولیسو بېړنی نمبر ولیده، له واره مې ورته زنګ وواهه او مرسته مې ترې وغوښته چې دې سره په لنډ وخت کې کلی له پولیسانو ډک شو. دا چې مور ډېر دردیدلي وو، مور، پلار ټولو په شکایت پیل وکړ، او ما خو ورته په چغو، چغو وژړل، پولیسان چې زمور له بې وسۍ او پر مور ظلم نه خبر شول، نو زمور تربوران یې له ځانه سره بوتلل او بندیان یې کړل.

نوریې ویل چې د پولیسو مشر چې زلمی هلک و، څو واره په همدې پلمه زمور کور ته راغی او له مورې یې پوښتنې کولې، چې هر ځل یې زه هم له ځانه سره کېنولم، دا چې پولیسو مور سره مرسته کړې وه، ما یې ځان پوروړی ګڼلو او په چای راوړلو به مې یې هرکلی کولو، نوریې ویل چې د پولیسو مشر، په خپل راتګ او بار، بار زنګونو سره غوښتل چې ما سره نژدې شي ! چې همداسې هم وشول.

نیمه شپه به یې راته رنګ وهلو او ما له دې وېرې چې بیا به مو ورته اړتیا پیدا شي تر ناوخته پورې ورسره خبرې کولې، پولس غوښتل چې په خبرو کې له چوکاټ نه پښه واړو، خو ما به یې مخه

نیوله، پولس په هرځل خبرو کې غوښتنه کوله چې ښار کې ورسره چکر ووهم، یاهم رستورانت ته د تللو به یې راته ویل چې زما ځواب به تل منفی و.

ما غوښتل چې له پولس سره خپلې اړیکې راونغاړم، اما هغه راته اخطار راکړو چې، پلار مور او ان ما هم بندیانولی شي، چې دې خبرې سره مې غوني زیږه شول، د پولس اخطارنو دې ته اړه کړم چې یوه ورځ یې دفتر یانې حوزې ته ورشم، شرط مو یو اځې لیدل و، خو هغه را سره چل وکړ، هغه راسره دوکه وکړه.

همدا چې د پولیس شعبې ته ور پورته شوم، زما د هرکلي لپاره یې د خوړلو او څکلو ډېر تیاری نیولې و، پولس راته یو ښکلی ټیلفون هم را ډالۍ کړ، پولس مې خوا کې ناست و او هر څه به یې په خوله راکول، له څو شېبو وروسته مې په سترګو تیاره راغله، بیا نو په ځان نه یم پوی شوې.

یو مهال د ځان په درد له ځایه راپورته شوم، دا نو داسې حالت و چې د (ګوتې) په شان بربنډه یم او پولس په خپل مبایل رانه عکسونه اخلی، تر خوا یې یو بل کس هم ولاړ و چې د پوخ عمر خاوند و، که څه هم چې سخته وېرېدلې وم، خو ژر، ژر مې ځان را جوړ که او روانه شوم،ح زړه کې مې ډېرې خبرې وې خو ژبې مې کار نه کاو، ستونی مې بند و، پولس له مټ نه راونیولم او د خپل مبایل عکسونه یې راته ښکاره کړل او راته یې وویل چې که دا خبره رسوا کړم یا هم خبره یې ونه منم، نو زما ټول عکسونه او فلمونه به په خلکو کې خواره کړي.

دا چې په څه ډول خپل کور ته ورسېدم او څه مې وکړل په یاد مې نه دي، له دې پېښې وروسته که پولس هرڅومره زنګونه ووهل خو ما قسم کړی و چې هیڅ کله به ورسره مخ نه شم او هیڅ کله به ورسره خبرې نه کوم.

نوریې ویل چې په دې دروان کې شاوخوا یوه میاشت تېره شوه، فکر مې وکړ چې هغې بلا نه بیغمه شوم، خو نن سهار په خواږه خوب ویده وم چې د پلار په درنو، درنو لغتو او کنځلو راویخه شوم، کور کې مو ټول اوتر ښکارېدل، پلار مې له وېښتو نیولې وم او د انګړ مینځ ته یې را کشکولم، کور مو له ترونو او د تره له زامنو ډک و، د ټولو په لاسونو کې زما بربنډ عکسونه وو، د عکسو نو

په لیدم سره مې پښې سستې شوې، دې وخت کې مې په سر باندې د یوه درونډ ګوزار احساس وکړ او سترګې مې پټې شوې.

اوس چې په خود شوم، نو خونه کې یې لاس او پښې تړلې اچولې وم، یم، ور یې راپسې بند کړی دی او هېڅوک نه راپرېدي، انګړ کې مې د مور او خویندو ژړاوې اورم، چې ښیرې کوي.

څو ځله مې مور او پلار خواته راغلل او د پښې په اړه یې رانه پوښتنې کولې، خو ما سره د هغوی د پوښتنو هیڅ ځواب نه و.

نوریې ویل کله به چې هغوی ما نه پوښتنې کولې او ما یې ځواب نه ورکاو نو بیا به یې زما په وهلو او ټکولو پیل وکړ، خو زه لکه بې روحه جسد ورته پرته وم، په درد نه پوهېدم او نه مې اوښکې راتلې، زبون مې وهل شوی و، لکه بت د یو اله ته مې ډډه وهلې وه.

پای کې ټولو فیصله وکړه چې زما سزا یوازې او یوازې مرګ دی، زما فیصله هم همدا ده، نه غواړم چې ژوندی پاتې شم، مرګ د ځان لپاره تر هرڅه غوره ګڼم، مرګ د ډېرو انسانانو لپاره غوره وي او د پټېدو جامه یې وي.

نوریې ویل، نه پوهېږم چې څنګه مې په خونه کې ستا د لنډو کیسو کتاب ته پام شو، دا چې لاسونه مې شاته تړل شوي وو په ډېرې سختۍ مې تړل شوي لاسونه مخې ته را واړول او کتاب مې راواخیست، زه خپل مبایل تل په خپل (ټټر...) کې ږدم چې دې ته د هیچا هم پام نه دی شوی، بیا مې په بیړه تا ته زنګ وواهه!

نوریې نور څه هم ویل، چې ناڅاپه مې د دروازې د خلاصېدو غږ واورېده، پسې مې د ښځو چغې واورېدې چې ویل یې مه یې وژنئ! که ما هرڅو مره چغې ووهلې خو اړیکه مې پرې شوې وه!

کابل ۲۰۱۲ د سپتمبر ۱۴

باد شاهي

نیکمرغه هغه دی چې د نورو له ژونده نه عبرت واخلي

حضرت محمد (ص)

د کتاب مینوال وايي چې هر کتاب په یو ځل لوستو ارزي، نو زه هم هر کتاب یو ځل له نظره تېروم، همدا چې خونې ته دننه شوم، د خونې په غولي کې یوه مجله پرته وه، زړه نا زړه مې پاڼې یې را واړولې، ځکه تازه سفر نه راغلی وم او د ستړیا احساس مې کاو، یوه لنډه شان کیسه مې پیدا کړه، کیسه ډېر عجیبه وه، چې څومره مې لوستله لا پسې په زړه پورې کېده، نو څو چې چای تیارېده په لوستو مې پیل وکړ.

د یوه هېواد ولس دومره سپځلی و چې که به یې د خپل هېواد پاچاته ښېراوې وکړې، نو هماغسې به کېدل او که به یې دعا کوله هم قبلیده، هر کله به چې پاچا ظلم او ناروا پیل کړه، نو دغه ولس به په ښېروا پیل وکړ او پاچا به یا په مرګ او یا په ژوند ورک شو.

یو مهال یو هوښیار او چالاکه انسان د پاچاهۍ تابیه ونیوله، ځکه چې دغه چالاکه انسان له ډېرې پخوا زمانې په دغه ولس د پاچاهۍ خوبونه لیدل او خپل ټول تدبیرونه یې هم په کار اچولی وو، د خدای کړه دي، یوه ورځ همدغه چالاکه انسان خپلې موخې ته ورسېده، ځان یې د پاچاهۍ پر تخت ولیده، سخت خوشاله ښکارېده. دغه چالاکه پاچا یوه ورځ په خپل هېواد کې اعلان وکړ چې، هر کس، غټ او وړکی، ښځه او نر دې یوه، یوه د چرګې هګۍ راوړي او په میدان کې دې کېدي، ناخبره او خوش باوره ولس همداسې وکړل، هر کس په خپل، خپل واره د چرګې هګۍ په ټاکلي ځای کې ایښودې، کله چې ټولو کسانو هګۍ راوړې، نو څو شېبې وروسته پاچا امر وکړ چې، هر کس دې خپله، خپله هګۍ بېرته واخلي، دا چې هګیو کې فرق نه کېده نو دهرچالاس ته چې کومه هګۍ راتله خپلوله یې، پاچا هغه سپېځلی ولس په حرامو عادت کړل چې بیا یې ښېرا او دعا کوم اثر نه کاو او پاچا د مرګ تر ورځې بادشا پاتې شو.

کله مې چې د غه کیسه پای ته ورسوله، نو د کیسې محتوا راته اشنا ښکاره شوه، افغانانو به چې چاته وپتېیله نو یا په مرګ او یا په ژوند یې ورکاوه ! خو اوس...

۰۲-۰۷-۲۰۱۱

د شپې نهه بجې، مینه راډیو ، ننګرهار

عزم او بری

فولکلوریکه کیسه

عزم د بري لمړی شرط دی

یوه زوړ بزګر له خپلې کورنۍ سره تر یوې اونۍ لاندې ناست و، چې ناڅاپه یوه غټه مرغۍ راغله او ونه کې کېناسته.

زاړه بزګر چې مرغۍ ولیده نو سم له لاسه یې خپلې ښځې ته وویل چې ژر اور بل کړه او دیګ ورباندې کېږده! ځوی ته یې وویل چې لرګي راټول کړه او په خپله یې لینده تیاره کړه چې مرغۍ وویلي، مرغۍ چې دا ترتیبات ولیدل د ځان خلاصون یې مشکل ولیده، نو سپین ږیري بزګر ته یې غږ کړ:

! ای ښکاري ! ایا غواړې چې زما په لږه غوښه ځان د نن لپاره موړ کړې او که غواړې چې تل موړ اوسې؟

زاړه سړي لینده ښکته کړه او ځواب یې ورکړ:

-غواړم تل موړ اوسم !

مرغۍ وویل ډېره ښه ده، د ونې بیخ راوسپړه هلته یوه خزانه ده ! وایې خله او ټول عمر موړ اوسه !

پلار، مور او ځوی درېواړه د بیخ په راسپړلو اخته شول، بلاخیره تر ونې لاندې یې یوهستره خزانه پیدا کړه، درېواړه ډېر خوشاله شول او کله چې کلي ته راغلل او دا کیسه یې کلیوالو ته وکړه، نو د زاړه سړي یو ګاونډي چې دا کیسه واورېده، خپلې کورنۍ سره سبا سهار وختي له کوره ووت چې خپلې طالعې وازمویې.

کله يې چې په ونه کې مرغۍ ولیده، نو سم دستي يې ښځې ته وویل چې دیګ تیاره کړه، خو زړې ښځې ورته وویل چې لمړی مرغۍ وولهاو زامنو ته يې چې وویل لړګي راټول کړي دوی هم ځواب ورکړه چې لمړی مرغۍ وولهبیابه نور ترتیبات سره نیسو !

مرغۍ چې د کورنۍ اتفاق او هیله د سر په سترګو ولیدله نو زړه يې کړه او والوته.

بلا

توره شپه کې هر سړی ډار ېږي،

خو څوک يې وايي څوک يې نه وايي

(پښتو متل)

کله چې د کابل پر سر، د جنګونو له وېرې نه کلي ته کډه شولو، که څه هم چې د کلي ژوند څه بل ډول ښکارېده، خو د ښار له ژوند نه ډېر خوندور و.

شودې، مستې، پوله پټي، بزګري هرڅه کې راته خوند ښکارېده، اصلي خبره دا وه چې موږ په ښار کې يو ډول نادېده لوی شوي وو، په کلي کې مو ښه ډېره ځمکه، باغونه او ډېرې درلودې، خو په کابل کې به کرايي کورونو پسې مو جوړه، جوړه بوټونه شلول، لمړی خو نه پيدا کېده، که پيدا به شو، نو شل شرطونه به يې اېښودل، هم به مو پسې ورکولې او هم به مو زاری ورته کولې، په کلي کې هرڅه پريمانه وو. خو موږ نابلده وو.
زموږ په شان ډېرو کورنيو له جنګونو نه کډه کړې وه، له کابل نه يو کوچېدلی ځوان يوه ورځ په شړمبو کې ډوډی چوکه کړه، چې ډېر وخت به خلکو ورته دا پېښه يادوله او خندل به يې.

خو د (بلا) کيسه بيا ډېره په زړه پورې وه، يو وخت داسې هم راغی چې زموږ يو کليوال چې هغوی هم له کابل نه راکډه شوي وو، په خپله يوه جريب ځکه کې پاليز (هندوانې) وکرلې، پالېز د هغوی و، خو پخېدو ته يې موږ ورځې شمارلې.
څه موده وروروسته زموږ په ملګرو کې چا وويل چې پاليز رنګ وهلی دی، بس موږ هم پلان جوړ کړه چې نيمه شپه ورځو او ښې ډېرې هندوانې به شکوو، په ټاکلي وخت ټول ملګري راټول شولو يو کس مو په پالېز ته غلا ته ولېږه او نورو لارڅارله، خو کتل مو چې پاليز کې غبرګ کټونه اېښي دي، چې له دې سره مو پلان شنډ شو.

څو ورځې وروروسته نيمه شپه کلي کې د خلکو چغې او شور پورته شو، په بېړه له کور نه ووتم ګورم چې په کلي کې منډې رامنډې دي، چې لږ وړاندې لاړم زموږ کليوال يانې د پالېز خاوند سخت وارخطا دی او په لاس کې يې ببلچه ده، منډې وهي، بلې خوا نه غږ راځي او وايي چې:

ـ هله ټوپک راوړئ.

بل وايي

ـ پام چې ډزې ونه کړئ ! ګنې ټول کلی به وربانديې تبا کړئ.

حيران وم چې څه خبره ده؟ د پاليز له خاوند نه مې پوښتنه وکړه چې څه خبره ده؟

هغه چې پېڅې يې بېوهلې وې او وارخطا ښکارېده د شهادات په ګوته يې اشاره وکړه

ـ ړوند يې؟ هغې بلا ته وګوره ! نژدې يې خوړلي وو.

دې خبره سره مې انداموته زيږه شول، ګورم چې غټ غبرک شي چې څلور پښې، غټ سر، اوږده لکۍ لري، د پالېز ترڅنګ ولا دی، کرا ، کرا خلک ډېرېدل، چا به ويل چې سپي ورپسې خوشې کړئ ! چا به ويل چې په ماشينې يې وولئ، چا به څه او چا به څه ويل.

خو پاې کې مشرانو وويل، چې ټول خلک دې خپلو کورنو يا جوماتونه لاړ شي، کله چې خلک کورونو يا جومات کې پټ شول، نو يو کس به لاټين په لاس بام ته ورپوته شي چې بلا سمه ښکاري شي او دوه کسان به يې په يو ځاى وولي، داسې نه چې بچ شي او نورو خلکو ته زيان واړوي، د مشرانو خبره ومنل شوه. ټول په وېرې د کلي جومات ته ننوتلو، ور او کړکۍ مو په ځان پسې بندې کړې او ټول کړکيو ته غونډ شولو.

دوه کسان له ماشينو سره د بلا مخامخا يوه بام ته ورپورته شول، چې همدې ځای نه يې وويلي، د پالېز د خاوند کور چې بلا ته نژې و ، له ورېرې خپل کور ته نه شو تللی او نه د کور خلک د باندې راوتلی شول، بلاخره د کور ور يې ورته خلاص کړه او دی په يوه منډه کور ته وردننه شو او وره ته تمبې واچول شوې، شېبه وروروسته مو کتل چې د پاليز خاوند له لاټين سره بام ته ور پورته شو ، همدا چې لاټين يې بلا خوا ته ورڅولنډ کړ، ټول حيران دريان شول، چې نا څاپه د خندا غږونه پورته شول، ګورو چې کټ په دوو پښو ودرول شوی دی، يو سرته يې بالښت ايښی دی چې سم دم د بلا سر ترې جوړ شوی او روجايي د کټ بل سر ته د بلا لکۍ جوړه شوې وه، د پاليز خاوند په خندا ، خندا وويل:

ـ کټ په خپله ما دلته کېښود چې پالېز کې ويده شم، زه چې کورته اوبو پسې لاړم، بيرته چې راغلم کټ نه بلا جوړه شوې وه.

29.03.2010. کابل، کارته نو خپله جونګړه

جوړه مارغان

مصنوعي پښه د اصلي او

د پلار ښځه د مور ځای نه شي نیولی

نارویژي متل

پوره دوه میاشتې وروروسته، پوهنتون نه، خپل کور ته راغلم، همدا چې د برې ته ورسېدم، ګورم چې ابا مې وارخطا ، د ونې شاخوا تاوېږي او پورته ګوري، ما وې چې کوم ماشوم ونې ته ختلی دی او دی ورته په قهر دی، خو په ونه کې ماشوم نه ښکارېده ، سمیه کې یو ازې د چڼچڼو ، ترنم اورېدل کېده ، لږه شیبه ورته ځېر وم، چې د ابا مې راته پام شو ، حالت یې بدل کړ او د سترې مشي په اراده اشاره را وکړه ، مخ ته یې ورغلم او لاسونه مې ورته ښکل کړل، ابا مې وارخطا ښکارېده، لاسونه یې ترپخوا ډېر رپېدل، پوښتنه مې ترې وکړه، خو لکه چې نه یې غوښتل راته څه ووايي، غلي یې پورته ونې ته وکتل او سر یې د خواشینۍ په شکل ښې او چپ لورته وخوراو. بیا مې ترې پوښتنه وکړه، ابا مې عجیبه کیسه راته وکړه، ډېره عجیبه !

ابا مې زما په اوږه لاس کېښود ، په خپل کونځې وچلي یې ګوتې راټینګې کړې، پسې په کټ کې وغځېده ، کېدای شي چې غاړه یې سترې شوې وه، په شونډو یې مسکا او هېښتیا له ورایه ښکارېده، په کراره یې وویل.

- کله چې د پسرلي وروو ژمی پسې واخېست او د برې وخت راغی، نو ما هم دلته چې اوس زه او ته ناست یو ، کټ واچاو ، ډېر وخت پاس نه شم کتلی، اوس خو بوډا یم کنه !

ابا مې چې کټ کې ملاست و او زه یې څنګ ته په ژۍ ناست وم، کله ماته او کله یې پورته ونې ته کتل چې یو ببرخاښ کې یوه ځاله هم ښکارېده چې واښه ترې ځوړند و ، ابا مې پام ځانته واړو.

- ځویه ! په هاغې ځاله کې یوه جوړه ډېرې ښکلې مرغۍ اوسېدې، ډېر ښکلي غږونه خدای پاک ورکړي وو ، ډېره مینه یې له یو بل سره درلوده، څه موده وروروسته یې هګۍ هم واچولې او هغه ورځ

هم راغله چې د کټ څنګ ته مې د مرغۍ مړ بچی پروت و ، چې پام مې شو ، نو د مرغیو بچي له هګیو نه راوتي وو.

مور او پلار یې تر پخوا ډېرې الوتنې کولې او خپلو بچو ته یې غله دانه را وړله.

ابا مې غلی شو ، بیا یې ونې ته وکتل او په خواشینۍ یې وویل

-څو موده وروسته ښځه مرغۍ له خپلې جوړې سره را نه غله، فکر کوم چې چا وبشتې وه، څو ورځې مارغه په یوازې ځان بچو ته دانه راوړه، بله ورځ مې چې ورته پام شو ، نو یوه بله مرغۍ هم ورسره راغله او د ځالې شاوخوا یې شور پیل کړ.

د ابا له دې خبرو سره پوی شوم چې د مارغانو بچي لکه چې کوم مار خوړلي، خو زما فکر درواغ وخوت، ابا مې چې پاس کتل وویل.

- لږ وروسته مې چې کتل، نوې چنچنې له ځالې نه د بچو په راغورځولو پیل وکړ او په ډېر لند وخت کې ځاله تشه شوه.

لغمان، د بسرام کلي، خپله جونګړه

چنده

هغه قاضي چې د يوې خوا وينا واوري

نو هيڅ يې هم نه دي اورېدلي

انګلسي متل

له ډېرې مودې وروسته مې د پلار جان او مور جانې د مزار ليدو ته د کلي په لور روان شوم، له هماغه پيل نه چې روان شوم، ځان راته يو ډول مظلوم او بې کسه ښکارېده، خو کله، کله به مې ځان ته ډاډ ورکاوه چې اوس زه خپله پلار يم، د کورنۍ مشر يم، خو د پلار او مور ځای هېڅوک نه شي ډکولی.

همدا چې د کلي هديرې ته ورسېدم هغه وخت مې را ياد شو چې د پلار جنازه مې د ګڼو ولسونو، دوستانو او خپلوانو په بدرګه همدغې هديرې کې خاورو ته وسپارله، خو چې پام مې شو دا بله پېښنه وه، د ګڼې ګوڼې په ليدو سخت وويرېدم، چې زموږ په کلي بيا څه ټکه را لوېدلې؟

مخکې لاړم او د يو پخواني کليوال ملګري ترڅنګ غلی کېناستم، په لنډه شېبه کې پوی شوم چې منصور په زندان کې وفات شوی دی، د منصور کيسه څه عجيبه شان را ووته اند ښنه مې لا پسې ډېره شوه چې د غه بې وسه کليوال چې هيڅ کله يې چا ته ضرر نه و رسولی، ولې اعدام شو؟

کليوالو، ويل چې منصور ټول عمر د خلکو مزدوري کړې ده، خو خپل ماشومان يې لکه ګل ساتل، خوښ او خوشاله ژوند يې درلود، کله به ايران او کله پاکستان ته د مزدورۍ لپاره تللو، خو هيڅ کله يې چا ته لاس نه و اوږد کړی او هيڅ کله يې بنيادم ته زيان نه رساو.

له ځان سره په ژور فکر کې شوم چې دومره ښه انسان نو ولې زندان ته ولاړ او ولې هلته اعدام شو؟

خو لږ وروسته چې له کيسې خبر شوم، مبايل مې له ډاګې وواهه!

کلیوالو ویل چې منصور څه موده مخکې خپله مېرمن په ماشینې ووېشته او مړه یې کړه، مصنور ویل چې مېرمنې یې مبایل کې له نا اشنا کس سره خبرې کړي، حال دا چې مېرمنه یې ساده کلیواله او د شپږو بچو مور وه چې د مبایل په کارونې هم نه پوهېده، کومه ورځ نا پېژانده نمبر یې ددې لپاره اوکې کړی و چې، فکر یې کاو خاوند یې دی، نو هغه کس چې کله د ښځې غږ اورېدلی و، بیا یې بار، بار زنګونه وهل، منصور په قهر شوی و چې ګواکې مېرمنې یې یارانه شروع کړې ده، نو ځکه یې ووېشته. کلیوالو ویل چې منصور بیا ایران ته وتښتېده او انترپول پولیسو ایران نه افغانستان ته راوسته او دلته یې شل کاله بند باندې محکوم کړ، چې دی هم د یو کال بند له تېرولو وروسته د ناڅاپې ناروغۍ له امله مړ شو.

یوه کلیوال جوړه قبرونو ته لاس ونیو ویې ویل:

ـ هاااغه یې ماشومان دي !

پسې له ځایه پورته شو

ـ را ځئ ! چې (چنده) ورته ټوله کړو.

لغمان ولایت د بسرام کلی

2012/ 03/ 07

خوشالي

د نورو خلکو له اوښکو څخه ډکې سترګې

په خوشالۍ بدلول ستره خوشالي ده

(بودا)

د ژوند هره شېبه راته سترې کوونکې وه، نه کار خوند راکاو او نه کور، هیڅ ځای راته خوشالوونکی نه و، د ښه او خوشاله ژوند ډېرې هڅې مې کولې خو خوښي رانه مروره وه، زما خوا ته سهو کې هم نه راتله.

نن سهار هم د نورو ورځو په څېر په مات زړه د دفتر پر لور روان شوم، کله چې تم ځای ته ورسېدم نو پوی شوم چې د دفتر موټر هم رانه تللی دی، ځکه چې زه ناوخته راغلی وم، بې له ځنډه ښاري ټکسي کې کېناستم، همدا چې موټر ته پورته شوم، د تل په څېر مې راډیو ته پام شو، راډیو کې په فلکلوریکو کیسو خبرې کېدې، دا چې زه د راډیو سخت اوربدونکی او مینه وال یم نو د چا خبره ورته غوږ، غوږ شوم.

خدای مې دې غاړه نه بندوی نطاق د فرانسې او که کوم بل ملک به و، یوې پخوانۍ کیسې ته اشاره وکړه چې د خوشالۍ په هکله وه، د کیسې سوژه مې خوښه شوه او لا پسې غوږ شوم، یو نیم ځای کې به د موټروانانو بې ځایه هارنډونو زما فکري تمرکز والوځاو، او یو نیم ځاي کې به د ناستو سپرلیو بې ځایه خبرو او بحثونو.

کیسه ډېره په زړه پورې وه او خپل ټول پام مې کیسې ته کړ، نطاق کیسه داسې پیل کړه.

- پخوا زمانو کې د فرانسې د پاچا نازولی ځوی په داسې رنځ اخته شوی و چې، د دنیا ټول طبیبان یې له رغولو عاجز پاتي وو. پای کې پاچا د نړۍ نامتو طبیبان او نجومیان را وغوښتل چې د ځوی

د ښه کېدا لپاره يې د حل لار ولټوي، نجوميان په دې سلا شول چې که چېرې دغه ناروغ ته د نړۍ د خوشاله انسان جامې واغوستل شي نو ، ډېر ژر به روغ شي.

پاچا همداسې وکړل او د نړۍ هر ګوټ ته يې خپل سپاهيان ولېږل چې د نړۍ د خوشاله انسان جامې که په هر قيمت وي رايې وړي، سپاهيان هر کلي او هره سيمه له نظره تېره کړه، خو داسې څوک يې پيدا نه کړ چې تر ټولو انسانانو دې خوشاله اوسي.

سپاهيانو خپله هڅه پای ته نه رسوله، يوه دله سپاهيان د يوه کلي ترڅنګ لټه کوله چې ناڅاپه يې د يوه زلمي غږ يې تر غوږونو شو ، چې د زړه له تله يې سندره زمزمه کوله او په غږ کې يې خوښي هر چا حس کولی شوای. سپاهيان په يوه منډه د غږ خاوند په لټه شول او هرسپاهي بېړه کوله چې د غږ خاوند پيدا کړي، سپاهيان د غږ په خاوند پسې يوه بڼ ته ورسېدل، ګوري چې يو زلمی ناست دی او ترنم کوي، د سپاهيانو مشر ورغږ کړ، زلمي خپل سر راپورته کړ، سپاهيانو چې کله د زلمي خوشاله څېره وليده لا پسې باوري شول، يوه سپاهي چې تر ټول يې بېړه ډېره وه، ورمنډه کړه چې کميس ترې واخلي، همدا چې زلمي ته وړاندې شو ، ګوري چې زلمی بربنډ دی، خو تر هرچا خوښ و.

د کيسې په اورېدو مې په زړه کې د خوشالۍ احساس وکړ، خپل ژوند راته ډېر سوکاله او ارامه ښکاره شو ، زړه کې مې شکر وېست، او په ډېره مينه د دفتر په لورمې قدمونه ګړندي کړل.

مينه راډيو ، جلال اباد

2011/07/08

د مينې اشارې

مينه هغه بلا او مصيبت دی چې

هرڅوک يې غوښتونکی دی

افلاطون

راډيو کې مې دنده واخېسته، ډېر ورته خوشاله وم، زړه مې غوښتل چې هرڅوک مې وپېژني، هرڅوک مې غږ واوري او خوښ مې کړي؛ که ناروغ شم يا خپرونه کې برخه وانه خلم نو پوښتنه مې وکړي، هره شپېه راته زنګونه راشي او د ډېرو اړيکو خاوند ښکاره شم...

عجيبه وه، زما خوب سم تعبير شو، په ډېر کم وخت کې مې د خلکو زړنو کې ځای پيدا کړ، زما له اورېدونکو سره مينه وه، ځکه خو هرچا زياته مينه راکوله، خو د سلګۍ اړيکې داسې راسره ټينګې شوې، چې ما به يې په زنګ خوښي محسوسوله او هغې به هم له زنګ وهلو نه خوند اخيسته، چې ځانګړې مينه يې له اړيکو نيولو او فرمايشي سندرو سره وه، هغې به تل رومانتيکې او مستې سندرې غوښتې، خو زما خپرونې ته له ټيلفون کولو سره د هغې مينه ددې له امله هم زياته وه، چې کله به ما شخصي ټيلفون نه هم په خپرونه کې راسره اخيسته، فرمايش به يې ورکاوه او د خوښې سندره به يې بې نوبته هم نشرېده.

د سلګۍ د خوښې سندرې مې ځکه ورته بار، بار نشرولې چې ما هم خپل ځان پکې ليده، ما به تر پايه ټکي په ټکي اورېدې او د ځان په طرف اشارې به مې پکې ايجادولې او لټولې، داسې لکه سلګۍ چې، کله رانه مينه غواړي، کله ګيلې کوي، کله شوخي کوي، کله زما له بې وفايۍ نه وېرېږي.

له ځان سره به مسکی شوم، فکر به مې وکړ چې سلګۍ له زړه نه راسره مينه لري.

هغې به خپله مينه ښودله، مسجونه يې رالېږل، تر دې چې زه پوره باوري شی وم، چې سلګۍ راسره مينه لري؛ ما د هغې په هره ټليفوني مکالمه او د سندرې په هر فرمايش کې د محبت هغه ټولې اشارې چې حس کولې او لټولې هم ليدې.

خو يو مهال مې يوې عجيبې خبرې ته پام شو او سخت ټکان مې وخوړ، هغه دا چې سلګۍ دا ټولې اشارې زما په واسطه بل چاته لېږلې، ياني زه يې فقد د يوې وسيلې په توګه استعمالولم. له ځانه سره سخت خجالته شوم، ځان راته ماشوم ښکاره شو، سلګۍ يو اځې سلګۍ را پرېښودې او په خندا د خپل زړه په لاره لاړه.

جلال اباد مينه راډيو

ډالر

هغه چې زر نه لري، ځان خو لري

فرانکلین

بس د تقدیر خبره ده، ټول عمر مو د ښار په شر او شور کې ژوند تېر کړ، خوهغه د چا خبره بخت مې ان د اوو غرونو شاته له یوې کلیوالې، دینداري او پښتنې پیغلې سره وتړل شو.

مخکې له دې چې د خسر په درګا پښه کېږدم نو یو لړ شرطونه یې رباندې کېښودل، چې لمونځ به کوم، ږېره به پرېږدم، خوله یا هم پټکی به پسره وم، پرته د دروازې له ټکولو باید کور ته یې د ننه نه شم او داسې نور ډېر شرطونه وو چې له دې خبرو سره مې په پوره مانا وپېژندل.

خو ما له دې خبرو سره هیڅ کومه ستونزه نه درلوده، ځکه تازه د طالبانو واکمني تېره شوې وه، تقریبا په شرایطو برابر وم.

دا چې له ماشومتوبه دوستانو کره تګ راتګ کې چندانې باتور نه وم، نو له کوژدې پرته چې په ساده شکل مو ترسره کړې وه، بیا نه وم تللی.

مور مې هر وخت ټینګار کاو چې یو ځل مې د خسره پوښتنه له نژدې وکړم او کور ته یې لاړ شم، خو زما زړه نه غوښتل، ځکه پوهېدم چې هغهّ کور کې نه شم ځرېدلی، نوځه ته په ګرم، ګرم ور روان یم؟ اما داسې هم نه شوای کېدای څنګه چې ما غوښتل.

هغه ورځ ډېر ژر راغله چې د خسر د کور لار مې لنډوله، ماښام، ماښام ورسېدم، له ډوډۍ خوړلو وروروسته د خسر له پوښتنو سره مخ شوم،

ـ عمل لرې؟

څه کار کوې او څومره درس دې ویلی دی؟ او...

مابه درواغ او رښتیا سره یوځای کول او پوښتنې به مې بې ځوابه نه پرېښودې، هسې خو خلک وايي چې دوه روپې پور، ځوی په بازار لوی که.

د ماسخوتن لمونځونه مو وکړل او خسره سره په یوه خونه کې د خوب په تمه مو سرونه کېښودل.

لا مې یو اړخ خوب هم نه و کړی چې ناڅاپه، په لوړغږ د (الله اکبر) او (بسم الله الرحمن الرحیم) نارې شروع شوې، سخت ووېرېدم، پسې د ښځوغږ پورته شو چې شکرونه یې ویستل، خو د باندې وتلو جرات مې ونه کړ. کله مې چې د ماشومانو غږونه او خنداوې واورېدې نو په بیړه پاڅېدم، فکرمې وکړ چې ګواکې لمر را پورته شوی او زه لا ویده پاتې شوی یم، خو د وره له چولې مې چې د باندې وکتل توره شپه وه. په همدې سوچ کې ناست وم چې د خسر د ټوخي غږ مې را نژدې شو، درنګ شېبه کې د اوبو لوټې سره په خونه راننوت.

له لمانځه وروسته سم دستي چای تیار شو، غټ او واړه خونې ته راغلل، خو چای یوازې زما او زما د خسر لپاره و، ماشومان او ښځې وړاندې ناست وو، خو د پرون ماښام په پرتله ټوله کورنۍ بدله ښکارېده، فکر مې وکړ چې شاید زما لپاره خوشاله وي، خو چې سترګو لاندې مې کتل، اشارې هم کېدې، زړه کې مې شک پیدا شو، کله مې ځان ته کتل او کله مې ډوډۍ خوړلو ته پام کاو، چې دې وخت کې یوه (غوټه) زما د خسر په مخ کې کېښودل شو، خسرمې پرته له مقدمې وویل.

ـ ځویه! دغه (پنډ) کې څو ډالره دي، یو کاروبار به پې شروع کړې، زه سپینږیری یم او زامن خومې وینې چې ماشومان دي، پردۍ مزدورۍ نه به خلاص شې! هم به کار وشي او هم به پیسې خوندي وي.

ددې خبرو په اورېدو حیران ځکه شوم چې، دا کلیوال خلک او دومره ډېرې پیسې؟ هغه هم ډالر؟ که رښتیا ووایم، زړه کې سخت خوشاله وم چې دا سې شتمنې کورنۍ سره مې مخه شوه، که په دوی وورېږې نو په ما خو به وڅاڅي، له واره مې په پلان جوړولو فکرکول پیل کړل، چې خسرمې پنډکې راکش که.

ـ ځویه! یو ځل به یې حساب کې! زه خو ولاکه ددغو پیسو په حساب پوهېږم.

زما چې دوه سترګې د پیسو په پنډ نښتې وې او د ډالرو (څڼور) عکس له ورایه سترګکونه را وهل، پنډ مې ځان ته راکش که او د (ګل سیب) د سمال غوټو په خلاصول مې پیل وکه، همدا چې پنډ خلاص شو، ناڅاپي مې له خولې (اهه) ووت! ځکه چې هغه څڼور جورج واشنګټن نه، د بشرحقونو ریسه سیماثمر او د حامد کرزي د موقتې دورې د کابینې عکسونه یا (بروشرونه) وو چې د شپې لخوا الوتکو د عامه پوهاوي لپاره شېندلي وو.

خو زه تر دې دمه ځان ته داډ ورکوم، که هغه ټول ډالر هم وای، نو اوس به راسره یو سنټ هم نه وای پاتې، خو دهغې کلیوالې، ساده او سپیڅلې کورنۍ اخلاص او مهرباني اوس هم راسره شته.

آرش ننګیال- د مینه راډیو

2012/ 03/ 20

زنداني

ازادي تر بادشاهیه هم تېرې که

چې د بل تر سیوري لاندې شي زندان شي

(سترخوشال خان خټک)

وایي، حضرت یوسف (ع) ویلي چې زندان د انسان د اصلاح او په بدو باندې د پښېماني ځای ځایګی دی، خو په افغانستان کې بیا زندانونه داسې نه دي، ددې هېواد زندانونه ان سم او په لاره خلک هم جرم، قتل او مخالفت ته اړ باسي...

منصور لا اتلس کلنی ته نه و رسېدلی چې د بشر دحقونو مدافعینو غراب او زولنې کړو، منصور په یوې مظاهرې کې نیول شوی و، منصور د خپلو دوو همزولو ملګرو وژنه غندله او نړیوال ځواکونه یې یرغلګر او د بېګنا خلکو قاتلین بللي وو.

هغه یې د ترهګر په نوم دوه کاله زنداني کړ، ځکه په هغه یې دا منلې وه چې ګواکې له مخالفینو سره لاس لري، هغه ویل چې دا هرڅه یې د وهلو او ډول، ډول سزا ګانو په زور منلي دي.

زموږ د کلي کور په ځوانانو کې منصور په نیکو او ښو اخلاقو شهرت درلوده او پینځه وخته لمونځ په جمعه او دین داري ورته میراثي خبره وه.

د کورنی په ډېرو منډو او هڅو، کله چې له دوو کلونو بند وروسته راخوشې شو، بیا نو هغه منصور نه و چې موږ لیدلی و، زړه یې له عقدې اوکرکې ډک و او دا یې ارمان و چې یوه ورځ د دولت او بهرنیوځواکونو پر وړاندې ټوپک را پورته کړي اومخامخ ورسره وجنګېږي، هغه خپل ضد پوره کړ!

نن د منصور د ازادی لسمه او شهادت لمړی ورځ ده، هغه له بهرنیو ځواکونو سره په مخامخ جګړه کې په ګوګل سوری شوی دی.

جنازې ته راغلو ټولو خلکو ویل:

ـمنصور خو په زندان کې طالب شو!!!

کابل کارته نوـ-2012 /10 /01

ښکلا

دښځې ښکلا باید ، د هغې د بدن پر تناسب پرتله نه کړای شي

پکار ده چې دهغې اغېزې ته پاملرنه وشي.

(مادام دولامبر)

ټوله پوهنځۍ کې یې د ښایست نغارې غږېدې، هېڅ مثاله یې نه و ، ګڼې زموږ د پوهنتون ځوانان یې شاهدان دي او دروغ د ایمان ضرر دی.

زموږ یوه استاد به ویل چې د وجود او اندام تناسب ته ښکلا وایي او ځینو به ویل چې نه، ښکلا د هرچا په سترګو کې وي.

برېښنا د هرچا له نظره ښکلې وه، په لمړي ځل لیدو به یې هرځوان لیونی کړی و ، خو خدای داسې اخلاق ورکړي و چې په دوهم ځل لیدو به یې د زړه ټولې بدۍ هېر شوې او ځان ته به خجالته شو.

یوه ورځ په ناڅاپي توګه خبر شو چې برېښنا نامزاده شوې او شاوو یې په امریکا کې اوسېږي.

ځوک خوشاله شول او ځوک پرې خفه شول، بس د هر چا نظر توپېر لري، دا چې برېښنا زموږ ټولګي کې وه او ټولو ته منلې او اخلاقي جنۍ معرفي شوې وه، درنګ شپبه کې مو د هغې د کوژدې په شیرینۍ کې ښایسته محفل جوړ کړ او مبارکۍ مو ورکړې.

دې مودې کې زموږ رخصتي هم راغله، ټول خپلو کورنو ته ولاړو او د اوږدې مودې خدای په امانې مو وکړه او هغه ورځ مې هم په یاد ده چې بېرته د پوهنتون تلو ته وارخطا وو ، شاید ژوند همداسې په بیړه او په منډه وي، خو د ځوانۍ شپې لا کرندۍ وي.

کله چې له رخصتۍ راغلو او ټولګیوالو سره مو روغ بړ وکړ، نو برېښنا کې راته لوی بدلون ښکاره شو ، ان چې حیران شوم، هغه ټپه رایاده شوه

که په ښایست مې خفه کېږې

نور به د ځمکې خوب کومه چې ژېړه شمه

فقد همدا سې وه.

چې پام مې شو نو نجونو ته هم اند ېښنه پيدا شوې وه، ټولې ترې چاپېره شوې او دا ولې؟ دا ولې؟ شروع شول.

دې سره بريښنا لکه خپلو نژدې دوستانوته چې ډک زړه تشوي، په دا سې چغو يې ژړا پيل کړه چې موږ ټول يې وارخطا کړو، نجونو خو ښه شېبه ورسره اوښکې تويې کړې.

نور مې چې زړه راتنګ شو او بې علت خفګان راته بې عقلي ښکاره شوه په قهر مې ترې پوښتنه وکړه:

ـ اخير څه شوي؟ مړی نشته او وير يې شته؟؟

دې سره تولګي کې خاموشي خوره شوه، د بريښنا ژړا په سلګو بدله شوه او دومره يې ووې:

ـ نامزاد مې امريکې نه راغی، زه يې خوښه نه کړم، مخکې له واده يې طلاق راکړ.

دې خبرې سره هرې خوا نه غږونه پورته شول

ـ دا څه وايي؟

- اوو هو؟

ـ دا ولې؟

خو د دې پوښتنو ځواب هېچا سره نه و.

له هغې ورځې وروسته، رانه ښکلا ورکه شوې ده، هرچا ته د شک په نظر ګورم، د بدرنګۍ او ښکلا توپير راته ګران شوی دی! ښکلا يانې څه؟؟؟

مينه راډيو ـ ۲۰۱۲ کال د جون ۲۹

ګاډیوان

امیرچي ظلم کار وي، اور بل په ټول دیار وي

پښتو متل

له ډېرمودې وروسته مې د ګاډۍ (بګۍ) شرنګا واورېده، ګاډۍ لکه ناوې په قیر سړک روانه وه، د رنګارنګو ټوټو او ځنډیو نه ډکه وه، ماشومتوب یې رایاد کړ ! چې په خامه سړک به کړه وړه روانه وه ! لکه زانګو ټالونه به یې وهل، له لنډې شېبې وروسته به پکې خوب وړی وم.

زما خواکې ناست سردار اکا چې زموږ د کلي مشهور ټوکمار دی، پرې غږ وکړ:

ـ قومندانه ! ! څو ګاډیوانان دي؟

له دې سره ناستو ملګرو، وخندل د(څو ګاډیوانان دي؟) خبرې راز له دوی سره و، خو زه ګاډیوان او قومندان ته سوچ وړی وم، نو رمې چې وار نه کېده ! سردار اکا نه مې د ګاډیوان په هکله پوښتنه وکړه، هغه عجیبه کیسه را واوروله.

سرور اکا ویل چې ګاډیوان د وسلوالو په دوران کې د رښتیاوو قومندان تېر شوی دی. هغه ویل چې ډېر زبردسته قومندان و چې خلک یې له تش نوم نه رپېدل، سرور اکا ویل چې قومندان چې شل کاله قومندانۍ کړې ده او د قدرت په وخت کې یې پوره څلور ودونه د ټوپک د شپېلۍ په زور کړي او دوه ویشت زامن لري چې اوس خپل پدري کسب، ګاډیواني کوي، نو هر ځل چې ګورو ګاډۍ ته نوی کس ناست وي.

سرور اکا چې له خندا شین و او هرې خبرې سره به یې یو ډول تمثیل هم کاوه، وویل:

ـ قومندان په خپله خپل زامنه سم نه پیژني نو موږ به یې څه وپېژنو ! ځکه ورته وایو چې څو ګاډیوانان دی؟

3/4/2012لغمان ولایت۔د بسرام کلی

ملایک غوندې انسان

دغله او شتمن ترمنځ دومره توپير دی چې

غل يې له شتمن نه غلا کوي او شتمن يې له غريبو نه

په اوسنۍ نړۍ هرڅه په پیسو پورې تړلي دي، ان خندا هم په پیسو پورې تړلې ده، هغه کسان چې ژوند يې جوړ وي او جيب يې ډک وي، تر غريبو او نادارو خلکو ډېر خاندي، دا خبره ما ته په اثبات رسېدلې ده.

مدير صيب ګل خان سره چې کله مخ شوی يم، نو خوله به يې له خندا ډکه وه، دا سې نه ده چې ګواکې مدير صيب کوم لوی تجار دی يا هم وزير او د پالرلمان وکيل دی.

نه !

هغه د پوهنې وزارت کې يو عادي مدير دی، خو ګڼه وګڼه يې له (الکوزی تجار) نه کمه نه ده، هره ورځ مې چې ترې پوښتنه کړې

ـ مدير صيب ! نن دې کومه (ولجه) په ګوتو درغلې او کنه؟

مدير صيب به، په خندا وويل:

ـ هو ! دېرش، څلوېښت، شين غوړي(زرګوني) مې جيب ته کړي دي !

خو نن مې چې مدير صيب وليده، هغه پخوانۍ شوخي او خندا مې پکې ونه ليده، نو ترې پوښتنه مې وکړه

ـ مدیر صیب ! څنګه غلی یې؟

مدیر صیب په خواشینۍ راته وویل چې ریس یې بدل شوی دی او سم ملایک غوندې انسان دی ، یوه روپۍ رشوت نه خوري !

ما هم له مدیر صیب سره خپله خواشینۍ شریکه کړه او د حل لار په لټولو مې ورسره خبرې پیل کړې، مدیر صیب راته په ډېر اطمینان وویل چې د اندېښنې خبره نه ده، ځکه په لنډ وخت کې به یې د ځان ملګری کړي.

لا اونۍ نه وه تېره شوې چې یو ځل بیا د مدیرصیب خواته ورغلم، همدا چې مدیر صیب له لرې ولیدم نو له ځایه راپورته شو او په خندا یې وویل:

ـ سړی مې بلد که ! ژغ مې پرې کېښود ! خو لږې روپۍ نه اخلي !

کابل کارته نو

26/ 09/ 2012

نوی کور

عاقلانو لره څو رنګه حکمت دی

لیونیو یو د عقل حکمت نه زده

(ستر خوشال خان بابا)

رښتیا چې عزت او ذلت د الله له لوري وي، ها د چا خبره که په منډه وای، نو سپی به پاچا و.

زه د کورنۍ تر ټولو کوچنۍ ځوی یم، اوس مو ژوند مخ په ښه کېدو روان دی، ځکه چې ورورنه مې د کاروبار خاوندان شول، درس او سبق مو وویلې او د بې وسۍ د بړې شپې ورځې مو هم نر غوندې شاته واچولې.

څه موده وړاندې بسهودو ولسوالۍ کې خپل نوي جوړ شوي کور ته لاړوو، دا چې د بر کلونه مو د ښار په شور کې ژوند کړی و، نوي کور کې ژوند کول راته خوندور ښکارېده، روانې اوبه، ونې غنمې او سمسورتیا، هر څه ته په تعجب کې وم او د خوشالي الوتنې مې کولې.

بوډا پلار به مې ماز دیګر سطل واخیست او پټو نه به یې تازه ترکاري راوړه، موږ به چمن کې ناست و او ماشومانو به پکې غېږې وهستې، لکه د کلونو بندیان چې ازاد شي.

یوه ورځ ماز دیګر مهال د بهسودو سپند خواته په مزه، مزه روان وم او خپل چپټر مې لوسته، چې غږ راباندې وشو.

ـ حاجي صیب زو ! وه د حاجي صیب زویه !

چې ومې کتل، ګورم چې غمخور دی ! غمخور یو وخت زموږ ګاونډی پاتې شوی دی او دغه تخلص پرې ملګرو، ور تپلی و.

غمخور د ډېرې غیر حاضرۍ له امله ښونځی پرېښود ، ګنې ما سره به اوس د حقوقو پوهنځي کې و.

ستړي مه شې مو سره وکړه ، خو د غمخور سلوک تر پخوا ډېر بدل ښکارېده.

ست مې ورته وکړه ، هغه هم پوی شو چې زموږ کور دلته راغلی دی ، د کور مبارکي یې راکړه او شاوخوا سیمه یې له نظره تېره کړه ، ښیرن پکول یې له سره پورته کړ او ارامه یې وویل:

- باداره ! ته چې دلته ام (سګرټیان) نه وهې ! خدای به وهلی یې !

نوره یې ملا کړوپه کړه او بې له خدای پامانۍ نه روان شو.

ننګرهار بهسود - د سروري صیب دوی کور